

25 אוגוסט 2016

שיעור האבטלה בישראל - הכול שאלה של מדידה

- שיעור האבטלה בישראל נמוך בהשוואה בינלאומית ונמצא במגמת ירידה מתמשכת, וזאת על-פי כל אחת מהגדרות המוכרות.
- בהתאם להגדרה הרחבה, עמד בשנת 2015 שיעור האבטלה על 10.6%, לעומת 5.3% לפי ההגדרה הרשמית.

שיעור האבטלה בישראל נמוך בהשוואה בינלאומית ונמצא במגמת ירידה

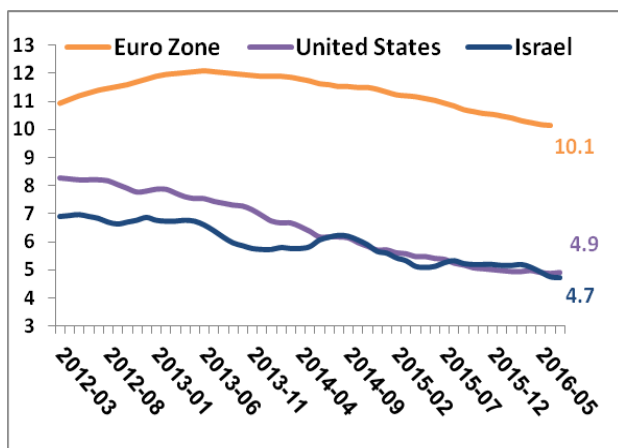
שיעור האבטלה הרשמי, כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה באופן שוטף, נמצא במגמת ירידה מתמשכת, ורושם מדי חודש שיאי שפל. כך התבשרנו גם השבוע, ששיעור האבטלה ירד ביולי לשפל של 4.7%.

עם זאת, ככל שהאבטלה יורדת, כן הולכים ומתגברים בציבור הספקות בדבר אמינות הנתונים, ועימם הטענות על כך ששיעור האבטלה אינו מייצג את מצבו האמיתי של שוק התעסוקה.

לאחרונה, פרסם הכלכלן הראשי של משרד האוצר סקירה מקיפה, ובה הגדרות שונות לשיעור האבטלה, בדומה לאלו שמתפרסמות באופן שוטף בארה"ב. פרסום זה עורר הדים רבים, ובמקביל, העלה פעם נוספת לשיח הכלכלי את סוגיית אמינות נתוני הלמ"ס.

גם נודה על האמת. גם אנו לעיתים מתקשים להאמין שמצבו של שוק העבודה כה טוב (Too good to be true), במיוחד כאשר נתוני מאקרו אחרים נראים הרבה פחות מעודדים. אולם, לנוכח העובדה שהלמ"ס עובדת על-פי מתודולוגיות בינלאומיות ושיטת המדידה עקבית על פני זמן, וקרוב לודאי שלשכות מקבילות בעולם מתמודדות אף הן עם אתגרים דומים, לא נותר לנו אלא להתבסס על נתונים אלו. לכן, **בסקירה זו אנו שמים בצד את סוגיית האמינות, ותחת זאת, ננסה להכניס קצת סדר בדברים.**

תרשים 1 - שיעור האבטלה הרשמי בישראל, ארה"ב וגוש האירו

נקודה ראשונה וחשובה - שיעורי האבטלה מבוססים על סקר כוח אדם בקרב בגילאי 15 ומעלה, ולא על נתוני לשכת התעסוקה, כך זה נעשה בישראל, וכך במדינות המפותחות. לכן, על-מנת להיחשב כמובטל, על-פי הלמ"ס, אין הכרח להירשם בלשכת התעסוקה.

ועתה לעצם העניין, כפי שניתן לראות בתרשים 1, שיעור האבטלה הרשמי בישראל (U2)¹ נמצא במגמת ירידה מתמשכת. על פניו, מצבו של שוק העבודה בישראל דומה לזה האמריקאי, אולם, בניגוד לאחרון, שחוזה ירידה מתמשכת בשיעור ההשתתפות (מ-63.7% ב-2012 ל-62.7% ב-2015), בישראל חלה עלייה בשיעור ההשתתפות (מ-63.6% ל-64.1%, בהתאמה).

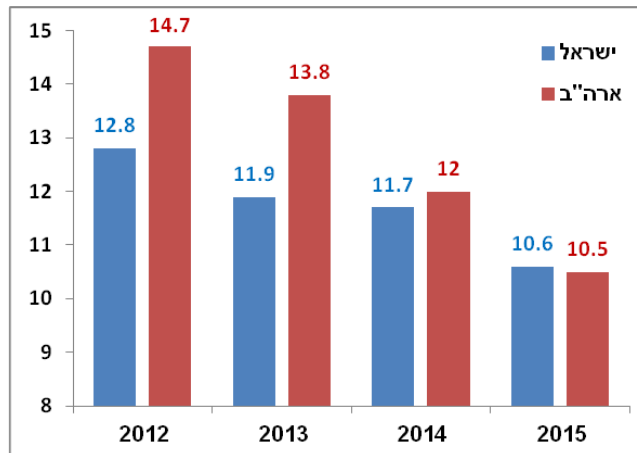
¹ הגדרות ניתן למצוא בסוף הסקירה בפרק "שוק העבודה - מורה נבוכים".

שיעור האבטלה נמוך גם לפי הגדרות אלטרנטיביות

עתה יקומו המקטרגים ויגידו בצדק, שנתוני האבטלה לא לוקחים בחשבון את רמות השכר, את מידת ההתאמה בין אופי התעסוקה להשכלתו ולהכשרתו של המועסק, את היקף העבודה ועוד... ובכן, לדאבונו, בסקירה זו לא נוכל לתת מענה כולל, אבל כן ננסה לשפוך אור על חלק מהשאלות.

לשם כך נבחן את ההגדרה הרחבה ביותר שקיימת בישראל - U5, שמקבילה ל-U6 האמריקאי. הגדרה זו מכסה גם את האוכלוסיות שהתייאשו מלמצוא עבודה, וכן את אלו שעובדים עבודה חלקית, אולם מעוניינים לעבוד בהיקף מלא. במקביל, נבחן את ההגדרה הצרה ביותר - U1, שמייצגת את המובטלים לאורך תקופה ממושכת. חשוב להדגיש, השוני בין שיעורי האבטלה האלטרנטיביים נובע מהגדרות שונות של אוכלוסיית המובטלים, ולא ממקורות מידע שונים! (כאמור, כל הנתונים מתבססים על סקר כוח אדם של הלמ"ס).

כפי שעולה מתרשים 2, גם על-פי ההגדרה הרחבה, חלה ירידה בשיעורי האבטלה בישראל ובאר"ב. לפי הגדרה זו, הרמה הממוצעת ב-2015 הייתה כמעט זהה, 10.6% ו-10.5%, בישראל ובאר"ב, בהתאמה. נציין, כי הפד מקנה חשיבות גבוהה ביותר לשיעורי האבטלה לפי U6.

במקביל, בהתאם ל-U1, שיעור האבטלה הממוצע בשנת 2015 עמד בישראל על 1.9%, רמת שפל במונחים היסטוריים, ורמה נמוכה מאוד בהשוואה בינלאומית - 2.3% ו-5.6% באר"ב ובממוצע מדינות ה-OECD (ממוצע פשוט), בהתאמה. נתון זה חשוב, מאחר וממנו עולה, כי מובטל שמחפש עבודה באופן פעיל, לרוב מוצא עבודה תוך פרק זמן קצר יחסית.

לסיכום

שוק העבודה בישראל מפגין עוצמה בהשוואה בינלאומית, ונמצא במגמה חיובית של ירידה בשיעור האבטלה, תוך כדי עלייה בשיעור ההשתתפות. שיפור זה בא לידי ביטוי בכל אחת מהגדרות האלטרנטיביות לשיעור האבטלה. בנוסף, קצב עליית השכר והגידול בשיעור המשרות הפנויות מהווים אינדיקציה נוספת לכך ששוק העבודה מתקרב למצב של תעסוקה מלאה.

שוק העבודה - מורה נבוכים

מועסקים - אנשים שעבדו בעבודה כלשהי שעה אחת לפחות בשבוע שקדם לסקר. אוכלוסייה זו כוללת גם חיילי חובה, וגם אנשים שעובדים בדרך כלל, אך נעדרו באופן זמני מעבודתם בשבוע שלפני הסקר.

מובטלים (U2) - ההגדרה הרשמית של הלמ"ס: אנשים שלא עבדו כלל בשבוע שקדם לסקר, אך חיפשו עבודה באופן אקטיבי בארבעת השבועות שקדמו לסקר.

אוכלוסיית כוח העבודה על פי ההגדרה הרשמית של הלמ"ס, הינה תוצאתית, ומהווה את הסכום של אוכלוסיות המועסקים והמובטלים.

שיעור ההשתתפות - היחס בין כוח העבודה לבין אוכלוסיית גיל העבודה.

שיעור האבטלה (U2) - שיעור האבטלה הרשמי מחושב כיחס שבין מספר המובטלים לאוכלוסיית כוח העבודה.

U1: בהגדרה זו, אוכלוסיית המובטלים כוללת רק אנשים המחפשים עבודה באופן אקטיבי, במשך 14 שבועות או יותר.

U5: בהגדרה זו, אוכלוסיית המובטלים רחבה הרבה יותר, והיא כוללת את כל מחפשי העבודה באופן פעיל, המתייאשים מחיפוש העבודה (חיפשו עבודה באופן אקטיבי ב-12 השבועות שלפני הסקר), אנשים הזמינים לעבודה, אך לא חיפשו עבודה באופן אקטיבי ב-12 השבועות שקדמו לסקר ואנשים העובדים בהיקף עבודה חלקי, אך היו רוצים לעבוד במשרה מלאה.

הסקירה הוכנה על ידי מחלקת מאקרו כלכלה ואנליזה בנקאית, בנק דיסקונט

נכתב על ידי: גיא מאור, אנליסט מאקרו ושווקים guymaor@dbank.co.il

מנהלת המחלקה: נירה שמיר, כלכלנית ראשית, nira.shamir@discountbank.co.il

הערות ואזהרות כלליות מטעם בנק דיסקונט לישראל בע"מ:

הניתוח הכלול בסקירה זו הינו למטרת אינפורמציה בלבד ואין לראות בו המלצה, תחליף ליעוץ אישי המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל לקוח או הזמנה ליעוץ כאמור או הצעה להחזיק/לקנות/למכור ני"ע או נכסים פיננסיים או התחייבות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ ("הלחל": "הבנק") ליעוץ ללקוחותיו בהתאם לאמור בו.

הניתוח מתמסרם בהתבסס, בין היתר, על נתונים ומידע גלויים לציבור שהונחו כמהימנים מבלי שנבדקו עצמאית, העשויים להיות חסרים, בלתי מדויקים, בלתי מעודכנים ואינם מתיימרים להיות ניתוח מלא של כלל הנושאים המפורטים בה או להחליף את שיקול דעתו העצמאי של הקורא. הדעות המובאות בסקירה מייצגות את עמדת מחבריה והן אינן זהות בהכרח לעמדת יועצי השקעות בבנק. הדעות האמורות נכונות ליום פרסומן לראשונה והן יכולות להשתנות בכל עת ללא הצורך בהודעה מוקדמת. הניתוח מופץ כחלק מתפוצה רחבה, וגם אם מבסגרת תפוצה רחבה זו, הוא מגיע אליך אישית באמצעות הדוא"ל או בכל דרך או מדיה אחרת, אין לראות בו משום ניתוח או סקירה המותאמים לצרכיך ולנתונים האישיים שלך, לא מבחינת תוכן הניתוח, לא מבחינת סוגי הני"ע והנכסים הפיננסיים הנזכרים בו, ככל שיהיו ולא מכל בחינה אחרת.

עשוי להיות למחברי הסקירה ו/או לבנק עניין אישי בנושא הסקירה. הבנק וכל חברה קשורה אליו ו/או בעלי מניותיו ו/או עובדיו ו/או מי מטעמו אינם לא יהיו אחראים לכל אי דיוק, שגיאה או כל פגם אחר בסקירה זו, לרבות ביחס לנתונים ו/או לכל נזק, ישיר או עקיף, שייגרם, אם ייגרם, כתוצאה מהסתמכות על סקירה זו, ואינם יכולים לערוב או להיות אחראים למהימנות המידע המפורט. אין להפיץ, להעתיק, למסרם או לעשות כל שימוש אחר בסקירה זו ללא אישור הבנק מראש ובכתב. העברת הסקירה ופרסומה במלואה או בחלקה, ללא קבלת אישור הבנק כאמור לעיל הינה אסורה בהחלט. הבנק ו/או חברות הבנות שלו ו/או החברות הקשורות עוסקות, בין היתר בנייהול תיקי השקעות, מסחר בניירות ערך, ביצוע עסקאות בבורסה ובפעילות בנקאית לסוגיה, ועשויים להחזיק ו/או לבצע, בין היתר, עסקאות בנייר הערך ו/או נכסים פיננסיים הנזכרים בסקירה זו, ככל שזכורים, בהתאם או שלא בהתאם לאמור בה. תיתכן אפשרות שבסקירה נפלו שיבושי הנהגה, ניסוח, טעויות, אי דיוקים וכי' למרות שהבנק נוקט באמצעים ככל יכולתו למונעם. השימוש באינטרנט חשוף לתקלות וסיכונים הטובעים ברשת האינטרנט ובמערכות ממוחשבות על אף שהבנק נוקט בכל האמצעים הסבירים למניעת תקלות וסיכונים, כאמור. לפיכך לא ישא הבנק באחריות לנזק ו/או הפסד ו/או הוצאה ו/או תוצאה שנגרמה כתוצאה משיבוש ו/או הפסקה בקווי התקשורת ו/או בהעברת הנתונים ככל שאלו נגרמו מתקלות שאינן בשליטת הבנק ושהבנק לא יכול היה למונען במאמצ סביר.